

УДК 130.2–635

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.4.5>**Ворніков Віктор Іванович**

доктор філософських наук,
доцент кафедри філософії, психології та педагогіки
Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку
вул. Кузнечна, 1, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-0739-7632

«НООСФЕРНА» КОНЦЕПЦІЯ ЯК СИНТЕТИЧНА МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті визначається, що на засадах розгляду концепту «Ноосфери» та розуміння в якості інформаційної системи-а фактично соціокультурної моделі із структурно-обумовленим розподіленням елементів, і проявляється. Актуальність необхідної уваги до даної проєкції, і, особливо, із розуміння сучасного суспільства як Інформаційного суспільства, функціональних традиційних та «інформаційно-віртуальних» принципів суспільства, які є концептуальним поєднанням, і виникає необхідність уваги до модельних форм як синтетичної моделі для сучасного суспільства. Метою дослідження є розгляд від традиційного до сучасного смислового наповнення змісту простору «Ноосфера» та створення уявлення про співвідношення його із «Ментальним простором» інформаційного суспільства. Виявити концептуальні засади із моделей суспільства та обґрунтувати «ноосферну» концепцію як сучасну синтетичну модель. У дослідженні застосовуються методи та підходи: Виходячи із мети та завдань вважаємо, що соціально-історичний простір суспільства є «ментально-структурованим» (в подібності до простору «Ноосфера»), для виявлення соціокультурних характеристик сучасного суспільства застосовуються положення пост-постмодернізму; для аналізу соціально-інформаційних процесів застосовуються системний, структурно-функціональний методи, синергетичний підхід; у згоді із методичним положенням, що особливо важливим є прийняття методичних принципів семіотико-семантичного плюралізму як математичного рівня виміру «Логорифмізації» – взаємовідношень Знаків та Символів. В Результатах розкриваються положення, що є необхідність розглядати зміст концепції «Ноосфера» як певну синтетичну модель (через призму простору сучасного інформаційного суспільства) на основі виокремлення компонентів-концептів: «Теоретичні концепти»; «Практичні концепти»; «Теоретичні та практичні концепти» – в Синтезі (обумовлюють головне: формально ноосфера є глобальним простором Циркуляції інформації; ноосфера є штучно утвореним віртуально-культурним простором в культурі традиційного розуміння (по відношенню до її витоків); сучасний соціум в переважності «інформаційний» більше, чим «духовний»). В висновках проводиться головна думка, що Ноосфера – це змодельована «інформаційно-знакова субкультура», є «Штучно сконструйованим» соціальним простором як і Інформаційне віртуальне суспільство – із загальним для них семіотичним змістом та семантичним сенсом. «Ноосферну» концепцію можливо розуміти як Синтетичну модель сучасного-інформаційного суспільства, у просторі якого взаємовідношення відбуваються між «Техносферою» і «Психосферою» на засадах «знаків» – форми символів (як інформації). В перспективах подальших розвідок проводиться думка, що в сучасному соціокультурному просторі надані моделі-концепції, які запропоновані, про сучасне – як і в подальшому, інформаційно-віртуальне суспільство, частково відповідають уявленням про майбутній суспільний стан на основі розвитку інформаційних технологій, що обумовлює необхідність подальшого наукового осмислення даної проблематики.

Ключові слова: ноосфера, субкультура, сучасне суспільство, інформаційне суспільство, модель, синтетична модель, знак, символ, семіотичний. простір.

Актуальність постановки проблеми. Для сучасного світового суспільства наявність «Інформаційного павутиння» є вже фактично стійким уявленням про комунікативну мобільність усіх соціальних процесів, хоча процес інформаційної глобалізації Планети цілісно обумовлюється безпосередньо існуючою соціокультурною «Ментальною павутиною» – «Ноосферою».

В сьогоднішній наявності різних Проектів-парадигм суспільного життя та перспектив розвитку, важливим є переосмислення концептуальних здобутків, зокрема, основ традиційного розуміння «Ноосфери», але не тільки як уявлення про Світовий Розум та засади становлення Біосфери, а виходячи із сучасної позиції, що ноосфера є інформаційним штучно утвореним культурним простором, що являє собою інформаційну систему.

На засадах розгляду концепту «Ноосфери» та розуміння в якості інформаційної системи-а фактично соціокультурної моделі із структурно-обумовленим розподіленням елементів, і про-являється Актуальність необхідної уваги до даної проєкції, і, особливо, із розуміння сучасного суспільства як Інформаційного суспільства.

Ступінь розробленості проблеми. Основні положення ґрунтуються на уявленнях: про Ноосферу(Світовий Розум («Нус»-в Давньому Єгипті – «Усе є Розум, і Всесвіт Ментальний»); стадія розвитку біосфери, що пов'язана з появою в ній людства (А. Бергсон, Леруа, Т. де Шарден, В.І. Вернадський [1]); формально ноосфера є сферою циркуляції інформації, а Бог, людина і ноосфера є діалектично тотожними складовими системи космосу (І. В. Семенюк) [2, 265]. Із даних положень виокремлюється, що «усе є Розум, і Всесвіт Ментальний» – і до сучасних, зокрема, що ноосфера «тригранного суспільного успіху» має в основі єднання духовного та земного, можливо узагальнити, що «Ноосфера» є штучно утвореним культурним простором»); про «Інформаційне суспільство» (поняття «інформаційне суспільство», в першу чергу, пов'язується із соціокультурною диференціацією даного типу соціального устрою (Р. Абдеев, Д. Белл, Г. Бехманн, Г. Горохов, Л. Іонін, І. Хассан, М. Кастельс, М. Кузнецов, А. Крокер, С. Лем, О. Пунченко, А. Ракітов, Е. Тоффлер, А. Турен); про інформаційне суспільство, що є певним соціальним простором із технологічно-інформаційними принципами взаємовідношень (Й. Масуд, Дж. Нейсбіт, Т. Стоун'єр, О.Тоффлер); про нові культурно-комунікативні риси інформаційного суспільства (М. Згуровський, В. Лях, О. Рубанець, В. Щербина, Л. Тимофеева, Г. Лешкевич, С. Дацюк); сучасний погляд – про суспільство та інформаційне суспільство, що стали «паралельними світами», хоча «у концепціях існували нібито самі по собі» (Т. А. Береза) [3, с. 265]). В цілому очевидно, що уявлення про ноосферу поєднуються із уявленнями про простір інформаційного суспільства, так як спрямовані на обґрунтування реалій суспільства, його характеристик та виявленні факторів впливу на людину. Із позицій виокремлюється головне, що сучасний соціум в перважності інформаційно- «матеріальний» (тобто як не – «духовний») і «не здатний створити ідеальних умов для формування істинно людських якостей, тому важливо розглядати соціум і з духовної площини».

Недостатньо вирішені частини проблеми. На основі уявлення про «Ноосферу» та про «Ментальні» характеристики простору існування інформаційного суспільства, розуміння функціональних традиційних та «інформаційно-віртуальних» принципів суспільства, які є концептуальним поєднанням, виникає необхідність уваги до модельних форм як синтетичної моделі для сучасного суспільства.

Метою дослідження є розгляд від традиційного до сучасного смислового наповнення змісту простору «Ноосфера» та створення уявлення про співвідношення його із «Ментальним простором» інформаційного суспільства. Виявити концептуальні засади із моделей суспільства та обґрунтувати «ноосферну» концепцію як сучасну синтетичну модель.

Основний зміст (Методологія дослідження). Виходячи із мети та завдань вважаємо, що соціально-історичний простір суспільства є «ментально-структурованим» (в подібності до простору «Ноосфера»), для виявлення соціокультурних характеристик сучасного суспільства застосовуються положення пост-постмодернізму; для аналізу соціально-інформаційних процесів застосовуються системний, структурно-функціональний методи, синергетичний підхід; у згоді із методичним положенням, що, якщо раціональність інтелектуальних технологій дозволяє здійснитися теорії про впорядкування соціального життя, то «будь-який одиничний соціальний вибір може бути непередбачений, у той час як поведінка сукупності може бути окреслена настільки ж чітко, як трикутники в геометрії» (Д. Белл) [4, с. 68], особливо важливим

є прийняття методичних принципів семіотико-семантичного плюралізму як математичного рівня виміру «Логорифметизації» – взаємовідношень Знаків та Символів.

Ідіоми дослідження: Концептуальне поєднання розуміння «Ноосфери» та сучасного суспільства як Інформаційного обумовлене положеннями: «віртуалізація суспільства» є сучасного рівня субкультурою із певними особливостями; взаємодії у межах однієї Інформаційної культури як Субкультур із традиційним змістом, субкультур «певних спільнот»; соціальний аналіз «повинен залишатися всередині концепції «Інформаційного суспільства», а не поза нею» (Д. Лайон) [5, с. 380], у просторі якої соціальні взаємовідношення цілісності-сукупності набувають чітких проекцій подібно «трикутникам в геометрії».

Основний зміст (Обговорення). В основі традиційного розуміння «Ноосфера» основними є уявлення: ноосфера є Світовим Розумом; ноосфера є певною стадією становлення та розвитку простору Біосфери; ноосфера виступає як якісно новий стан інтелектуального буття; ноосфера є концептом (методом-проекцією) становлення цілісної сутності Людини та людей в цілому.

На наш погляд, є необхідність розглядати зміст концепції «Ноосфера» як певну синтетичну модель (через призму простору сучасного інформаційного суспільства) на основі виокремлення компонентів-концептів: «Теоретичні концепти» (і це Розумові конструкти, де Бог, людина і ноосфера – це діалектично тотожні складові системи Космосу); «Практичні концепти» (в результаті «діалогів з Ноосферою та численних експериментів було встановлено, що Ноосфера є інформаційною системою, що зберігає інформацію, що створена інтелектом-розумом, і Ноосфера здатна мислити на теоретичному та практичному рівнях, моделювати різні інформаційні програми тощо, і, зокрема, має інформаційні результати із різних питань життєдіяльності суспільства», із чого слідує, що «матеріальний» соціум не в повній мірі створює умови для формування істинно людських якостей, і соціум необхідно розглядати із духовної площини); «Теоретичні та практичні концепти» – в Синтезі (обумовлюють головне: формально ноосфера є глобальним простором Циркуляції інформації; ноосфера є штучно утвореним віртуально-культурним простором в культурі традиційного розуміння (по відношенню до її витоків); сучасний соціум в переважності «інформаційний» більше, чим «духовний»).

Для обґрунтування «Ноосферної» концепції в якості синтетичної моделі «Інформаційне суспільство», із уявлень про становлення та формування соціокультурних моделей «Ноосфера» і «Інформаційне суспільство» виокремлюємо наступне. Відповідно до оригінальної теорії В.І.Вернадського, «Ноосфера» пов'язана з появою в просторі Людства та складається з усіх Розумів, що взаємодіють між собою. «Ноосфера» є чинником утворення сукупності та єднання, так як і Світ не може бути у формі «статичної» сукупності атомів. Бути – значить знати, тобто це є – бути і вміти – бути. І це стосовно і змісту мудрості світу, і змісту мудрості людини [5, с. 25]. В цілому, на засадах розуміння, що світ не можна розглядати виключно як матеріальний, бо він містить духовне, так само його не можна розглядатися як виключно духовний, бо він містить і матерію, а тому варто досягнути цю проблематику через призму матеріального та духовного, ноосфера – це якісно новий стан буття – є сукупність розумних істот, а значить – це простір інформації. На даних положеннях про Ноосферу (а також – «Усе є Розум, і Всесвіт Ментальний»), структурним компонентом є простір Духовної сфери людини та суспільства, що включає весь світ ідеального: сукупність різних знань, ідей, ідеали, принципи, типи світогляду, навіть твори мистецтва, освіту, виховання, їх відображення у свідомості й поведінці людей, різні відносини тощо. Ця сфера підноситься над та соціально- економічним життям, вона є досить віддаленою від матеріального життя і зазнає його впливу в опосередкованому вигляді. Духовність – це вищий ступінь емоційно-морального розвитку людини. Гармонія її ідеалів із загальнолюдськими цінностями й високоморальними вчинками, прагнення до самовдосконалення (О.А.Івакін) [7, с. 65].

В кожній епохальній стадії розвитку суспільства, в просторі культури проявляються етапи, що розподіляють його (хоча і до певної міри умовно) та традиційне та сучасне-в певній часовій дуальності, так і до сьогодні існує безліч моделей-теорій стосовно інформаційного суспільства, які є у різних галузях наук, побудовані на основі різних традицій та позицій, але не

існує його остаточного визначення та концептуального змісту, а фактично-цілісного уявлення. В контексті уваги звертаємося до наступних положень: «сьогоднішній розвиток суспільства під впливом процесу інформатизації характеризує змішана картина — щось змінюється, а в чомусь зберігається спадковість» (Ф. Уэбстер); інформаційні технології безпосередньо впливають на культурогенез сучасного суспільства (А. Урсул); всі суспільства розвиваються в напрямку проявлення властивих рис інформаційному суспільству (М. Кастельс); «культура інформаційного суспільства, що зароджується, має амбівалентні властивості, які виражаються у формуванні специфічних культурних форм і ціннісних систем» (Ж. Дельоз). В цілому, виокремлюється головне із положень, що Сучасне суспільство необхідно розглядати як «інформаційно-програмоване», що слідує із наступних пропозицій: товариство є «програмованим», оскільки воно є не результатом природничо-історичного розвитку, а підсумком рішень, політики програм із тенденцією «зникнення» соціального, так як суспільство нині постає не як «інституційно регульоване ціле», а як «арена конфліктів через використання символічних благ» (А. Турен) [8, с. 115]; в рамках інформаційного суспільства формується соціальна віртуальність, під якою розуміється система, в якій «матеріально-символічне існування людей, повністю занурене в установку віртуальних образів, у світ переконань, в якому символи несуть не просто метафори, але містять у собі життєвий досвід буття» (М. Кастельс) [8, с. 504]; кожна інформація – це «позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу у процесі нашого пристосування до нього й пристосування до нього наших почуттів» (Н. Вінер) [9, с. 31]; людина перетворюється на свого роду оператора і маніпулятора, існуючого та чинного у віртуальному світі символічної реальності. З'явилося чимало людей, для яких інформаційно- комп'ютерна реальність Інтернету більш значуща, ніж актуальна для них навколишня дійсність, оскільки більшу частину часу вони живуть у віртуальному інформаційному оточенні. Техносфера стає «феноменом соціальної історії і буття людини» (О. Балла) [10, с. 5].

На нашу думку, суттєвими до уваги є наявні «Інтелектуальні та Ментальні цінності» як такі, що існують і в «Ноосферній» концепції суспільства, і у кожному суспільстві – у формі Знаків, відтворюючих сутність символічної інформації певної субкультури, що, в свою чергу, характеризують сучасне суспільство як знаково-символічну структуру, що обумовлює «семіотизацію» соціально-інформаційного суспільства як простору спілкування та взаємодій. Концепт – Синтетична модель сучасного суспільства може бути проекцією, побудованою саме як Концепт – із фактично ключових положень Ноосфери та Теорій інформаційного суспільства. У даній «традиційній» Моделі кожне уявлення є теоретико-історичним сходженням – від умовно визначеного початку проявлення певного «символу» (не в повній мірі як «знаку») в соціальному просторі – до результату його взаємодії та взаємоспіввідношень, і, як правило, це уявлення створюється та формується на основі опису змісту структури та сенсу того просторового фону-відтінку, що сприяв даному проявленню із подальшим окресленням якості інформації відображення (це пов'язано також із тим, що традиційного рівня Модель будується на засадах різних теорій та традицій, але ж навіть концепція інформаційного суспільства з самого початку розвинулась окремо від тієї «емпіричної Реальності», якою є інформаційне суспільство, і коли вона була нарешті пов'язана через численні альтернативні вирази, вона вже була загальноприйнятною).

При цьому, Концепт – «Ноосферної» концепції як Синтетична модель сучасного «інформаційного» (хоча і до певного рівня його розбудови) суспільства може бути побудованою на основі уявлення про проявленність у «символічному» просторі Ноосфери та Інформаційного суспільства певних ключових Знаків. На стадії проектування «символічного» простору Ноосфери та Інформаційного суспільства, звертаємо увагу на Три рівня таксономії («великий опис», «малий опис» та «міні опис») Л. З. Карвалікса, які створюють певний каркас для тематики «інформаційного суспільства», хоча при цьому найфундаментальніші проблеми виникають на рівні аналізу питань цивілізаційної теорії» [11], але саме так можна виміряти і визначити, коли окрема країна «переключається» в стан «інформаційного суспільства» [11]. Створення «символічного» простору передбачає виокремлення «трьох взаємопов'язаних, але за своєю

суттю відмінних проблемних областей залежно від рівня абстракції)- методичного підходу дослідження, а також від складності наступних тем-проекцій: Три наративи інформаційного суспільства; Соціальна інформатика та інформаційне суспільство; Життєві проблеми інформаційного суспільства» (Л. З. Карвалікс) [11].

Таким чином, для уявлення про «Ноосферну» концепцію як Синтетичну модель, поєднуємо теми-проекцій (як вже «традиційно-класичного рівня») «Ноосфера» і «Інформаційне суспільство» (за Л. З. Карваліксом) [11] та виокремлюємо наступне: «Ноосфера» і Три наративи Інформаційного суспільств: «усе є Розум, і Всесвіт Ментальний» та про «Ноосферу» як штучно утворений культурний простір»; для опису необхідні Три рівня таксономії («великий опис», «малий опис» та «міні опис»); існує різниця в розумінні між індивідуальними та оригінальними концепціями інформаційного суспільства. «Ноосфера» і Соціальна інформатика та інформаційне суспільство: суттєвою є природа мови, живої та самотворної системи: якщо вона відчуває у виразі перешкоду між висловлюванням і взаєморозумінням, створюється «суперник», який впливається в загальне поле або область мови. використання, і створює власний курс у повсякденному спілкуванні. Концептуально це як певна можливість повернутися до складного, парадигматичного, цілісного поняття «Ноосфера» та «Інформаційне суспільство», які ще залишаються довільними із приданням кожному поняттю унікального значення, але замість модельної систематизації на основі «спільних чи загальних кодів». «Ноосфера» і «Життєві» проблеми інформаційного суспільства»: «висока чіткість» має характерні відмінності, відображені суспільно-історичними фазами, спрощеними в три основні періоди. дев'ять відмінних аспектів, такі як: економічний сектор, ресурси, що вносять зміни, стратегічні ресурси, технології, база знань, методологія, перспектива часу, планування, керівний принцип. Проблема в тому, що ця зміна була заснована не на рефлексії, пов'язаній з усвідомленням, обговоренням, вибором і аргументами, а радше на повільному переплетенні, незалежній поведінці «Вербальних інноваційних центрів», які вказували в тому ж напрямку (Д. Белл) [4, с. 68].

В цілому, для виявлення концепту-«ідеї» моделі – «Ноосферної» концепції як Синтетичної моделі, поєднуємо три «традиційно-класичних» змістовно-структурні розподіли, та обумовлюємо, що переважають моделі, які створені та утворюються моделі як нові, але, на нашу думку, це є тільки Моделі – замість визначень, так як сам простір уявлення формується на засадах символів (не як «знаків»), що мають багатовимірність визначення та сутності. На основі концептуальних положень нашого дослідження – уявлення про «Ноосферну» концепцію як Синтетичну модель сучасного-інформаційного суспільства, у просторі якого взаємини та принципи взаємовідношення, що створюються та формуються – відбуваються між «Техносферою» і «Психосферою» на засадах «знаків» – форми символів (як інформації), можливо запропонувати більш повну синтетичну модель на різних концептуально-проекційних рівнях: Модельному як Ідеальному; Теоретичному; Практичному.

Висновки. На основі Концептуального сходження виокремлюється головне: Сучасне, фактично інформаційне суспільство, і до сьогодні не має визначень, які виявляють сутнісне значення «інформаційного суспільства», а дискусії між індивідуальними та оригінальними концепціями інформаційного суспільства ґрунтуються на ретельних аналізуваннях, що поширюються на усі підсистеми суспільства, а кожне тлумачення є довільним із практикою надавати кожному визначенню унікальне значення, і це усе відбувається замість систематизації на основі «спільних чи загальних кодів». В змісті класично-традиційного поняття «Ноосфера» – модель уявлення про Ментальний Всесвіт, Світовий Розум, але головне, що ноосфера є якісно новим станом інтелектуального буття, є сукупністю Розумних істот і одночасно методом-проекцією. На наш погляд, Ноосфера – це змодельована «інформаційно-знакова субкультура», є «Штучно сконструйованим» соціальним простором як і Інформаційне віртуальне суспільство – із загальним для них семіотичним змістом та семантичним сенсом. «Ноосферну» концепцію можливо розуміти як Синтетичну модель сучасного-інформаційного суспільства, у просторі якого взаємовідношення відбуваються між «Техносферою» і «Психосферою» на засадах «знаків» – форми символів (як інформації).

Перспективи подальших розвідок. В сучасному соціокультурному просторі надані моделі-концепції, які запропоновані, про сучасне – як і в подальшому, інформаційно-віртуальне суспільство, частково відповідають уявленням про майбутній суспільний стан на основі розвитку інформаційних технологій, що обумовлює необхідність подальшого наукового осмислення даної проблематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вернадский В.И. Несколько слов о ноосфере // Мир философии. М.: Изд-во "Мир", 1991. Ч. 2. 320 с.
2. Семенюк І.В. Ноосфера "тригранного суспільного успіху" як єднання духовного та земного // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.11. С. 364–372.
3. Береза Т.А. Поняття інформаційного суспільства, принципи його побудови та складові компоненти// Інформаційне суспільство. Шлях України. К., 2004. С. 264–273. (Бібліотека інформаційного суспільства).
4. Daniel Bell. *The Coming of Post' Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. Harmondsworth: Penguin, Peregrine, 1973.
5. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії // Сучасна зарубіжна філософія. Хрестоматія / Упорядник В.Лях. К.: Либідь, 1996. С. 362–380.
6. Винер Н. Кибернетика и общество. М.:Иностранная литература, 1958. 199 с.
7. Ивакин А.А. Единство Бога, человека и ноосферы: философское эссе. Одеса: "Фенікс", 2011. 244 с.
8. Tourain A. *The waning sociological image of social life* // International journal of comparative sociology. 1984. № 1-2. P. 112–126.
9. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
10. Балла О. Хаотизация космоса: информационная революция и ее последствия// Компьютера. 2001. № 9. С. 5-7.
11. Laszlo Z. Karvalics. *Information Society – what is it exactly? (The meaning, history and conceptual framework of an expression)*. Coursebook of Project NETIS – Leonardo da Vinci. European Commission. Budapest, March-May, 2007.

REFERENCES

1. Vernadsky V.I. (1991). *A few words about the noosphere [Neskolko slov o noosfere]*// World of Philosophy. M.: Publishing House "Mir". Part 2. 320 p. [in Russian].
2. Semenyuk I.V. (2013). *The noosphere of "three-sided social success" as a union of the spiritual and the earthly [Noosfera "tryhrannoho suspilnoho uspikhu" yak yednannia dukhovnoho ta zemnoho]*// Scientific Bulletin of the National Technical University of Ukraine. Issue 23.11. P. 364–372. [in Ukrainian].
3. Bereza T.A. (2004). *The concept of information society, principles of its construction and constituent components [Poniattia informatsiinoho suspilstva, pryntsypy yoho pobudovy ta skladovi komponenty]*// Information society. The way of Ukraine. K. P. 264 – 273. (Library of the information society). [in Ukrainian].
4. Daniel Bell. (1973). *The Coming of Post' Industrial Society: A Venture in Social Forecasting [The Coming of Post Industrial Society: A Venture in Social Forecasting]*. Harmondsworth: Penguin, Peregrine. 420 p. [in English].
5. Lyon D. (1996). *Information society: problems and illusions [Informatsiine suspilstvo: problemy ta iluzii]*// Modern foreign philosophy. Textbook / Compiled by V. Lyakh. K.: Lybid. P. 362–380. [in Ukrainian].
6. Viner N. (1958). *Cybernetics and society [Kybernetyka y obshchestvo]*. M.: Foreign literature. 199 p. [in Russian].
7. Ivakin A.A. (2011). *The unity of God, man and the noosphere: a philosophical essay [Edynstvo Boha, cheloveka y noosferы: fylosofskoe esse]*. Odessa: "Phoenix". 244 p. [in Russian].
8. Tourain A. (1984). *The waning sociological image of social life [The waning sociological image of social life]*// International journal of comparative sociology. № 1-2. P. 112–126. [in English].

9. Castells M. (2000). *Information era: economy, society, culture* [Ynformatsyonnaia epokha: ekonomyka, obshchestvo, kultura] M.: GUVSHE. 608 p. [in Russian].

10. Balla O. (2001). *Chaotization of space: information revolution and its consequences* [Khaotyzatsyia kosmosa: ynformatsyonnaia revoliutsyia y ee posledstvyia] // Computerra. No. 9. P. 5–7. [in Russian].

11. Laszlo Z. Karvalics. (2007). *Information Society — what is it exactly? (The meaning, history and conceptual framework of an expression)*. [Information Society — what is it exactly? (The meaning, history and conceptual framework of an expression)]. Coursebook of Project NETIS — Leonardo da Vinci. European Commission. Budapest, March-May. [in English].

Vornikov Viktor Ivanovich

Doctor of Philosophical Sciences,

Associate Professor at the Department of Philosophy, psychology and pedagogy

State University of Intellectual Technologies and Communication

1, Kuznechna str., Odesa, Ukraine

orcid.org/0000-0002-0739-7632

«NOOSPHERE» CONCEPT AS A SYNTHETIC MODEL OF MODERN SOCIETY

The article determines that for modern world society, the presence of the "Information Web" is already a stable representation of the communicative mobility of all social processes, although the process of information globalization of the Planet is integrally conditioned by the directly existing socio-cultural "Mental Web" – the "Noosphere". On the basis of considering the concept of "Noosphere" and understanding it as an information system, and in fact a socio-cultural model with a structurally determined distribution of elements, the urgency of the necessary attention to this projection is manifested, and, especially, from the understanding of modern society as an Information society, functional traditional and "information-virtual" principles of society, which are a conceptual combination, and there is a need to pay attention to model forms as a synthetic model for modern society. The purpose of the study is to consider the traditional to modern semantic content of the space "Noosphere" and create an idea of its relationship with the "Mental space" of the information society. To identify conceptual foundations from models of society and to justify the "noosphere" concept as a modern synthetic model. Methods and approaches are used in the research: Based on the goal and tasks, we believe that the socio-historical space of society is "mentally-structured" (similar to the space "Noosphere"), the provisions of post-postmodernism are used to identify the socio-cultural characteristics of modern society; systemic, structural-functional methods, synergistic approach are used to analyze social and informational processes; in accordance with the methodological proposition that, if the rationality of intelligent technologies allows the realization of theories about the ordering of social life, then "any single social choice can be unpredictable, while the behavior of the aggregate can be outlined as clearly as triangles in geometry", it is especially important to accept the methodological principles of semiotic-semantic pluralism as the mathematical level of the measurement of "Logorithmetization" – the relationship of Signs and Symbols.

The Results reveal the proposition that there is a need to consider the content of the concept "Noosphere" as a certain synthetic model (through the prism of the space of the modern information society) based on the separation of components-concepts: "Theoretical concepts" (and these are mental constructs, where God, man and the noosphere – these are dialectically identical components of the Cosmos system); "Practical Concepts" (as a result of "dialogues with the Noosphere and numerous experiments, it was established that the Noosphere is an information system that stores information created by intelligence-mind, and the Noosphere is capable of thinking at the theoretical and practical levels, modeling various information programs, etc., and, in particular, has informational results on various issues of the life of society", from which it follows that the "material" society does not fully create the conditions for the formation of truly human qualities, and society must be considered from the spiritual plane); "Theoretical and practical concepts" – in the Synthesis (determine the main thing: formally, the noosphere is a global space of Information Circulation; the noosphere is an artificially formed virtual cultural space in the culture of traditional understanding (in relation to its origins); modern society is predominantly "informational" more, than "spiritual"). Concept – A synthetic model of modern society can be a projection built exactly like a Concept – from the actual key

provisions of the Noosphere and Theories of the Information Society. On the basis of the conceptual provisions of our research – the idea of the "Noosphere" concept as a synthetic model of the modern information society, in the space of which relationships and principles of mutual relations, which are created and formed – take place between the "Technosphere" and the "Psychosphere" on the basis of "signs" – forms symbols (as information), it is possible to offer a more complete synthetic model at different conceptual and projection levels: Model as Ideal; Theoretical; Practical.

In the conclusions, the main idea is that the Noosphere is a modeled "information-sign subculture", it is an "Artificially constructed" social space, like the Information Virtual Society – with a common semiotic content and semantic meaning. The "noosphere" concept can be understood as a synthetic model of the modern information society, in the space of which relationships take place between the "Technosphere" and the "Psychosphere" on the basis of "signs" – the form of symbols (as information). In the perspective of further investigations, the opinion is made that in the modern socio-cultural space, the models-concepts provided, which are proposed, about the modern – as well as in the future, information-virtual society, partially correspond to the ideas about the future social state based on the development of information technologies, which determines the need for further scientific understanding of this issue.

Key words: *noosphere, subculture, modern society, information society, model, synthetic model, sign, symbol, semiotic space.*